

ACC. N:R M6319:1-33

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Pear E. Svensson
 Härad: V. Göinge Adress: Platöjör, Väisjö
 Socken: Erke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Erke socken

Svar på Umn. N. 148, Handel och marknad.

Innehåll: H.a.

"Faror"

Krämmor

skiten; hantverken; tåden; tiggare.

Potatis odling

Snöhandel

Tjärbränning

Handslöjd

Skogsbruk - Pottasker

Marknader

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6319:1.

Landskap: Skåne
 Härad: V. Göinge
 Socken: Röke
 Uppteckningsår: 1940
 Upptecknat av: Sven E. Svensson
 Adress: Slättjö/Väingö
 Berättat av: Julius Svensson
 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 12.

Boskapskötseln ansågs i våra
 häfter, vara mera betydande än åkerbruket.
 Dels höllade man vildhä på ängarna och dels fingo
 korna gå i skogen och beta. Ty den skörd man fick på
 åkrarna, var liten. Den direkta inkomsten bestod
 i djur som man sålde, samt smör. De halvar man
 ej skulle behålla, slaktades och saltades ner. Bönor
 vilka skulle sälja, kor sattes till andra bönder, eller
 också till köpmän. Den som sålde kor, fick
 beta den till köparen. Glästar köpte man
 från Öland. "Ölänningar" kallades dessa
 hästar, och kände bekrande för dem var
 seghet och uthållighet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6319:2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Srensson
Härad: V. Göinge Adress: Slättby-Torsjö
Socken: Röke Berättat av: Julius Srensson
Uppteckningsår: 1946 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Skar på fråga m:o l. i Lunds-
målsarkivets frågelista M 148.

Toror

7 Röke socken, har i äldre
tider ej förkommit större handelsföretag.

Man körde, på 1850-talet från socknen, med sten och
fora, långt nor på skånska slätten, ända till
Lund, med himmer, bräder m.m. (de senare sågades
på Ramså, med en klinga, benämnd "sannmölle",
besåg vid vattenfall.) En vanlig syn, var 25-30
foror i rad. Man tog spannmål av olika slag,
med sig hem. Från Röke socken gick färde-
vägen (den s. k. Göingerågen) om Odelfunga,
Blekemossa, Grängen, Röstunga, Ask, Mårisholm.

Skriv endast på denna sida!

och Lackalänge, till Lund. I de flesta fall gingo
resorna till Lund, men man färdades även till
Hässingborg m. fl. platser. Bönderna föie-
logo färdor till Blekinge och Kallen, för
att hämta sill. Man hämtade sillen i
prästkistor (en vanlig lögbankarvagn). Dagen
innan båten kom i hamn, körde man hem-
ifrån, så att man var säker på att få sill med sig
hem. Vid dessa färdor användes mest hästar.
Många förläggare, eller brandströsa sjöledare,
har man ej företagit eller gjort.

ACC. N:R. M 6319:4.

Landskap: Skåne
 Härad: V. Göinge
 Socken: Röke
 Uppteckningsår: 1940

Upptecknat av: Sven Ekström för
 Adress: Slättväj 15 i
 Berättat av: Julius Svensson
 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Isar på präga nr 2.

Krämare

I socknen fanns det en del personer, som gick omkring och köpte taget, korvansar, lin, smör m.m. Dessa personer kallades krämare. Man sade: "De gå och kräma." Dessa krämare gingo mest stigar och genvägar. För jul binkade de sälja julabrev till bönderna. Någon förlagsman är ej känd. Man handlade med varor, som var gjorda i socknen, men även inköpta artiklar, bl. a. häd, Nyringar, nålar m.m. Stödsaker köptes från Fagerhults socken. Betalningen skedde endast kontant. Dessa krämare gjorde ingenting i gårdarna, och de hade mycket

M 6319:5.

och hatar att sälja. Man bytte bort värde, häd
syningar och byskor och hatar, mest taget, kessvänner m.m.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ACC. N:R. M 6319: 6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson
Härad: V. Göinge Adress: Slättjö, Väijö
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 4.

Kvacker sköllds på gästgivar-
gårdarna och vid krogarna. I bondgårdar, s. k. lånade
man hus för natten, då man ej hann fram till någon
gästgivargård eller krog, ~~för~~ före mörkets inbrott.
Man fick då sätta in hästarna, antingen i någon port,
eller också i stallet. En vägsträcka som tillrygg-
lades utan vila, kallades "gust" eller "sträck."

ACC. N:R. 146319:7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Loon E. Svensson
 Härad: Y. Göinge Adress: Slättby, Väijö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Swar på fråga n:o 5.

På vintern, vandrade många män ner på skånska slätten, för att skaffa sig arbetsförtjänst, genom att börka med slaga. Det var lång tid man fick arbeta för slantarna, ty man började sitt arbete kl. 4 på morgonen och slutade det kl. 8 på kvällen. Det hände även, att en del män reste till Danmark på hösten, för att börka med lis. Andra tog ut på slättbygden, för att gräva diken. Vid dessa färder, var man några stycken i sällskap och en av dem var b.k. förman. I lön fick fick man dels säd, och dels en viss summa penningar för varje tunna säd man börkade. Om man hade

Arbetare
Slantverkare
Färdare
Färdare

kosten på stället eller gården är ej känt. En av enklaste slaget inredd lägenhet, tjänstgjorde som sookammrar.

Träskomakare, skomakare, vagnbyggare och slaghuggare, gingo från gård till gård, och gjorde sina hantverken. Ofta besökte gårdarna av fattare. Det påstås, att de fått detta namn av Fattarion, en hakt i Polen. Med skojare menas de, som med häst och vagn, ködde omkring och liggde brännvin i gårdarna. Barn och gamla, gingo och liggde i stora flockar. Även från byn, fingo liggare ge sig iväg till andra hakter, för att ligga. Många hade något att handla med, för att slippa direkt ligga.

ACC. N:R. 46319:9

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Ekenstam
 Härad: G. Göinge Adress: Slättby/Karjö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877; Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 6

På 1800 talets mitt, fick socknen sin första handelsbod. Den ägdes av Nils Larsson i Röke. Handelsmannen Nils Larsson, var inflyttad från G. Torups socken. Alla förnödenheter kunde ej fås i handelsbod, men de mest nödvändiga livsmedlen. Folket tyckte det var bra (And) med handelsbod, ty där kunde de få de nödvändigaste livsmedlen.

ACC. N:R. M. 6319:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Svensson
 Härad: V. Ginge Adress: Slättjö, Värjö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på frågan n:o 8.

En betydande näringsgren var
 åkerbruket. Odlade produkter avyttrade ej, och
 många fingo köpa säd m. m., ty det de själva odlat,
 räckte ej till det egna behovet. Korn, havre och vete
 odlades. Mest odlades korn. Man köpte vete från
 skånska slätten. Man bytte sig till säd för stogar, kogar,
 bräder, stolpar m. m.

ACC. N:R. M 6319:11.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Edman
 Härad: V. Göinge Adress: Slättjö, Tärnö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 2

Då någon från Röke socken varit i
 Håslsholm, sade man, då man sedan talade om det:
 "Jag var i stan i går." Namnet Håslsholm användes
 ej, utan i dess ställe, stan. Likaså sades man "Boden"
 istället för handelsboden.

M 6319:12.

ACC. N:R. M 6319:12. 12

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson
 Härad: cf. Göinge Adress: Slättby, Kårebo
 Socken: Roko Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Roko socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fråga på frågan n:o 2.

Potatisodling

Potatis odlades på svodjorna, d.
 v. s. en backe på vilken man rothugg häden, och
 sedan plödde upp ljunger. Man satte potatis med
 hackor, och potatisen blev särskilt god, då den var odlad
 på svodja. Man odlade dock ej potatis, mer än till
 det egna behovet.

ACC. N:R. 146319:13.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Isac E. Sjöman
Härad: V. Göinge Adress: Stålsjö, Värjö
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 10

En man i socknen, benämnd Elias Hans
Johannes, köpte upp lin. råvårken, var men, och köide
med häst och vagn till Värjö marknad, där det
avförades. Alltså var det en liten mängd lin som såldes,
och det mesta begagnades i hemmen.

ACC. N:R. M 6319:14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson.
 Härad: V. Göinge Adress: Slättbygd Väijö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 11.

Bönderna i socknen odlade ej
 mer än växter (bönor, ärtor m.m.) än vad som användes
 i hushållet. Många fingo köpa ärtor från slättbygden.
 Bönderna på slättbygden köpte med häst och föra, upp
 i norra Skåne, och sålde gräns (bollar), bönor m.m.

ACC. N:R. M 6319:15.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Svensson
 Härad: G. Göringe Adress: Slättjö, Värjö
 Socken: Röse Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röse socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 13.

Smörhandel

De bönder, som sålde smör, sålde det antingen till ortens handlande, Nils Larsson, eller också till andra bönder. En gumma, benämnd Kjell-Gäle-Kristina, brukade gå omkring i gårdarna och köpa smör, vilket hon sedan sålde till Hälsöholm. Hon hade en liten vagn, på vilken hon lastade smöret. "Smörställe" kallades den gård, som kunde leverera smör året om.

Man höll höns endast för det egna behovet och dessa hade man inne i stugan. Eftersom man hade halm i bäddarna, fingo hönsen värpa där.

ACC. N:R. M 6319:16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Johan E. Svensson
 Härad: V. Göinge Adress: Slättsjö, Väsjö.
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga nr 14.

Tjårbränning

Några gubbar i socknen, sysslade
 med tjårbränning. Då de bränt så mycket tjårjära, de
 kunde lossa efter en häst, könde de och sålde det till
 bönderna i orten, eller gävo de sig av till andra trakter.
 Dessa gubbar kallades "tjårgubbar". Andra produkter
 sålde man, som redan är nämnt, på slätt
 bygden.

ACC. N:R. M 6319:17.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Svensson
 Härad: V. Göinge Adress: Slättby, Värby
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har på fråga n:o 15.

Jakten var även en viktig närings-
gren. De bästa man använde, var mynningsladdare.
Man fick jaga vad man ville, och vad man ville.
Det man (skjut) sköt användes dels i hushållet, och
en del såldes.

ACC. N:R. M 6319:18.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Johan E. Sjöman
Härad: V. Göinge Adress: Slättsjö, Värje
Socken: Röke Berättat av: Julius Sjöman
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 16.

Bönder, vilka bodde vid en sjö eller å,
fiskade. Man tog fisk på sommaren, hängde upp den och
torkade den, och gömde den till vintern.

ACC. N:R. M6319:19.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Jean E. Svensson
 Härad: V. Göinge Adress: Slättby, Tingsjö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på frågan nr 17.

I Röke socken har ej handelslöjden varit allmän, men i Sk. Fagerhult är känt för sin handelslöjd. Vävning sysslade man med i välgård i socknen, och man vävde mattor och andra vävnader till eget behov, men många sålde ^{även} vävnader.

Handslöjd

ACC. N:R. M 6319:20.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven Svensson
 Härad: V. Gärings Adress: Slättby/Värby
 Socken: Båke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Båke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har på fråga m:o 18.

En betydande näringsgren
 var skogsbruket. Man fick från skogen, bräder, ^{hugvar} ~~stavar~~
 m.m., man högg stavar till diitlar om vintern. (Dessa
 stavar köptes till Finja station, där de sedan skickades
 till bestämmelsestationer.) På 1800-talet brände man
 mycket boker och björke till aska, vilken kallades för
 "pottaska", och denna såldes till städerna, såsom
 hällmedel.

SkogsbrukPottaska

Dessa stavar buntades i buntar (vilka innehöll ^{var en} stavar till
 en diittel) och köptes till Båstad.

ACC. N:R. M 6319:21.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Sörensen
 Härad: W. Göinge Adress: Slättjö, Tärnö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Sörensen
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga no 12.

På 1800 talets mitt, hackade och
 harvade man jorden, ty plogar fanns ej. Glackor,
 liar m.m. köpte man av Smålandssmeder,
 vilka komms hit ner och sålde dem på mark-
 nader. Man gjorde själva sina harvar av trä.

Kärror, vagnar och slädar gjordes av byns vagn-
 makare, vilka gingo omkring i (stugorna)
 gårdarna, och tillverkade och lagade ovan-
 stående föremål.

ACC. N:R. M 6319:22.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Soen E. Svensson.
Härad: W. Göinge Adress: Slättjö, Väsjö
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Svar på fråga n:o 20.

Gårdslonden Nils Larsson
i Röke sålde, på 1850 talet, och senare, salt till
bönderna. Han mena före denna tid, skaffat
salt, känner ej berättelsen till.

ACC. N:R. M 6319:23.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson
Härad: G. Göinge Adress: Slättby, Värstj
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 21.

Bönderna, eller rättare sagt
sillhandlarna, körde med häst och forra till kusten,
för att hämta sill. Sill och fisk var viktiga
födoämnen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146319:24

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson
Härad: V. Göinge Adress: Slättbyvägen
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ivar på fråga n:o 22.

Var man köpte ringselringen,
då man gifte sig, var man sj.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6319:25.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Joan E. Jönsson
Härad: V. Göinge Adress: Slättsjö, Väsjö
Socken: Röke Berättat av: Julius Jönsson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 23.

Vid söndagar och helg, besökte
man Röke kyrka, (en medeltidskyrka, och
man begravde de döda på kyrkogården.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6319.26.
Landskap: Skåne
Härad: V. Göinge
Socken: Röke
Uppteckningsår: 1940.
Upptecknat av: Sven E. Svensson
Adress: Slättby, Värje
Berättat av: Julius Svensson
Född år 1877 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 24.

I Vittby hölls marknad två gånger årligen. Dessa hölls i april och oktober. Den kallades på Göinge uppräket för "Värje" marknad. Marknaden pågick två dagar i städ. Denna marknad är ej bortlagd, men besöks ej av, på långt när, så många personer, nu som förr. På marknaden såldes, köptes och byttes man kor, oar m. m. Man såldes och köpte baljar, trästjäl, leksaker, skinn m. m. Byttestruandel före- kom, men ej i större utsträckning. Ortbefolkningen köpte kor, oar, korgar, baljar, ok, m. m. Även folk från Örskelljunga, Röke, Fagerhult, Glushult, Markaryd och ^{Slättby} ~~Glushult~~ socknar kommo till Vittby marknad.

Marknaden

Skriv endast på denna sida!

M 6319:27.

Man förde med sig korgar, hästöjd, lior laggkål m.m.,
Olika varor förde man med sig hem. Till marknaden
fördes kreatur, från byggena runt om Vittsjö. Skinn
såldes till garvare. Långt upp från Småland kom man
med krattor, lior, hackor m.m. Från Ängelholms trakten
kom lergods.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ACC. N:R. M. 6319:28.

Landskap: Skåne
Härad: V. Göinge
Socken: Röke
Uppteckningsår: 1940
Upptecknat av: Sven E. Svensson
Adress: Slättbyråväsjö
Berättat av: Julius Svensson
Född år 1892 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 25.

Från Röke hakter tog man även till Röinge, Ljungaskogs och Växjö marknader. Dessa hölls även två gånger om året, i april och september eller oktober månader. De hade namn efter orten, platsen, men kallades även otmarknaden eller otmöte. Dessa pågingo endast en dag. Ljungaskogs marknad upphörde i början på 1900-talet, och Röinge marknad något tidigare. Man besökte ej marknader i utlandet, men däremot köpte danskarna kreatur på våra marknader. Vilka vägar man färdades är ej känt, men höligr är, att det var de nuvarande landsvägarna. Man övernattade hos bönder, på vägen till mark-

Skriv endast på denna sida!

naderna, eller, som man sade "Låpa hus" över natten. Alla bönderna frös ej till marknader. En del köpte kor av andra bönder, och sålde dem på marknader, för att tjäna på dem. Uppköpare spelade stor roll vid marknader, ty om gammare eller andra uppköpare utblevo, fingo bunda ej bönderna sälja sina varor, de förlorade med sig. Av ovan nämnda marknader, var Vittsjö marknad den mest besökta.

M 6319:29.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ACC. N:R. M 6319:30.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Sven E. Svensson
 Härad: Göinge Adress: Slättsjö, Värmdö
 Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har på fråga nr. 26

Vid kyrkan handlade man,
 efter gudstjänsten, med allskanda varor.
 Där fanns sällskapskaffare, som sålde till kakkgum-
 mor, som sålde kakor till kyrkbesökarna &c.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6319:31.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Sven Ericson

Härad:

V. Göinge

Adress:

Ståthöjvägen

Socken:

Röke

Berättat av:

Julius Svensson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1877

i

Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga nr 27.

Vid alla marknader.

hade man krsakushandel. Månadsmarknader
funns ej.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6319:32.
Landskap: Skåne Upptecknat av: Ivan E. Svensson
Härad: V. Göinge Adress: Stallbjörnkärr
Socken: Röke Berättat av: Julius Svensson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1833 i Röke socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ivar på fråga n:1 28.
Ovan angivna
uppgifter avse en tidsperiod mellan
1835 — 1865.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6319:33.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Joen Edman
Härad: V. Göinge Adress: Slättgö Väijö
Socken: Röke Berättat av: Julius Edman
Uppteckningsår: 1940 Född år 1877 i Röke socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråga n:o 29.

I slutet av 1800 talet
förminskades marknaderna, och utträng-
des så småningom av handelsbodas.